

400 000

småbarnsfedre (0-6 år)
i Norge i dag, i følge Anders
Falnes-Dalheim i SSB.

PAPPAROLLEN:

Pappa i våre hjerter

Pappa. Et ord fylt med forventninger, stolthet, glede, kunnskap og kjærlighet. Om de er til stede eller fraværende, på besøk en helg iblant eller annenhver uke, er pappas påvirkning på barna uunngåelig. Det er på tide å skryte litt av far!

Tekst: Guro Thobru Foto: Guro Skjelderup

MED I PAPPAGRUPPE: Diskuterer du papparollen med venner, spurte jeg Christian. Han svarte at han hadde funnet en egen barselgruppe, der de gjerne spør hverandre om ulike ting. Og får et svar. Men papparollen snakkes det ikke så mye om.

FEDREKVOTEN – EN HISTORISK OPPSUMMERING

1986: Mannsrolleutvalget oppnevnes og ledes av Jens Stoltenberg. Utvalget foreslår egen fedrekvote i fødselspermisjonen.

1993: Fire ukers fedrekvote innføres.

2005: Fedrekvoten utvides til 5 uker.

2006: Fedrekvoten er 6 uker.

2009: Fedrekvoten utvides til 10 uker.

2013: Fedrekvoten økte til 14 uker. Men allerede etter ett år ble både fedrekvoten og mødrekvoten redusert til 10 uker. Forskning viser at antallet uker får tar ut, nesten slavisk følger antallet uker man får. Kvoten økes igjen til 14 uker i juli 2018.

Kilde: Aftenposten

– Jeg liker papparollen skikkelig godt!

Christian Strand, pappa til Liam Aleksander og Oliver.

Christian Strand (37) hadde lenge et sterkt ønske om å bli pappa. Hans egen oppvekst var «helt sykt bra», og han hadde lyst til å formidle kjærighet videre til barn. Nå er han far til Oliver (2,5) og Liam Aleksander (4).

– Som mann i dag har man gjerne tid og overskudd til å ta en stor del i barnas oppdragelse, så hvorfor skal man ikke gjøre det, spør Christian.

En av de tingene han har lyst til å gi guttene sine, er tid.

– Jeg har brukt mye tid på meg selv de første delene av livet. Neste kapittel er å bruke tid på barna.

Christian tok et halvt år pappaperm med minstemann. Han mener det har slått positivt ut.

– Hvis man bruker mye tid med barnet, får man en sterkere kontakt. Jeg har et veldig sterkt bånd til guttene mine. Jeg kjenner dem, vet hvordan de reagerer, vet at hvis de gråter, så er det kanskje ikke bare trass.

Men man vet aldri egentlig hva det er å være pappa, mener Christian.

– Det skjer der og da. Når de spør om ting, når de har et problem og gråter. Der og da må man ta valget om hvordan man skal reagere, hva slags pappa man skal være. Det er vanskelig. Jeg tenker ofte på pappaen min, hva han ville gjort.

Christian var ikke forberedt på all motstanden som skulle komme.

– Motstanden kan jo vare en hel dag, hvor alt pappa gjør, er feil! Det er mor som er førstepri, alltid mor. Mor kan bare være der, i all sin mor-

het. Det er beinhardt for oss gutta! Men den nye papparollen med mer deltagelse fra far er bra for barna. Snart blir alle pappagutter og pappajenter, sier han og ler.

– Nei da, men jeg tror at barna får en trygghet når både mor og far er med like mye. Vi har jo forskjellige interesser og ulike ting vi ønsker å overføre til barna.

Han tenkte mye på det å bli pappa før det skjedde.

– Jeg er jo adoptert og aner ingenting om mine biologiske foreldre, så jeg startet på en måte på scratch. Jeg var veldig nysgjerrig på hvordan Liam kom til å bli. Er det mine nese han har? Er det mine øyne, kanskje? Kommer den munnen fra en mine biologiske foreldre?

De største overraskelsene ved å bli far handlet for Christian om følelser.

– Før kunne jeg være redd for små ting i hverdagen. Nå kan jeg bli livredd! Fra at de er syke til at jeg skal reise med jobben og være borte fra dem. Det er et ansvar som ligger der, som fører med seg noe, og som går over i at jeg er blitt litt engstelig. Det er følelser jeg ikke kjente noe særlig på før jeg ble far, sier han.

På spørsmål om hva det beste med å være pappa er, må han tenke seg om.

– Jeg tror det er en form for stolthet, av det som føles som en rar grunn. Jeg er noe mer enn bare meg selv, jeg er også pappa til to kule gutter. Og jeg er så stolt av dem! Jeg liker alt fra å våkne opp med dem, til å leke med dem, til kjefta på dem, sier han med smil i stemmen.

– Jeg liker papparollen skikkelig godt!

– Nå er det morsomt å stå opp, Even er alltid glad og gliser.

Jan Otto Mostue, pappa til Even

Jan Otto Mostue (42) synes livet med sønnen Even (2,5) er fullt av plusser. – Det beste med å være pappa er jo hele gutten, sier han. – Før vi fikk ham, var det et herk å komme opp om morgenen. Nå er det heller morsomt å stå opp, Even er glad og gliser. Og det er herlig når man henter i barnehagen og han kommer løpende mot en. Det er jo perioder der det ikke er så enkelt, men det veies opp. Stort sett er det bare smil og lekning, som smitter over på hvordan vi opplever livet også. Det at fedre får ta del i en større del av barndommen er bare positivt, sier han.

Krisemaksimeringen fra de første månedene i Evens liv har han sluttet med.

– Jeg var jo litt mer bekymret i starten av Evens liv. «Er dette normalt?» og «hvorfør gråter han nå?» er spørsmål jeg stadig stilte meg. Så det ble googlet litt. Stort sett er det heldigvis ikke krise.

Når man blir pappa, blir det fort til at man tenker hvordan det blir om 10–15 år, mener Jan Otto.

– Håper han ikke gjør ditt og ikke datt. Men jeg stopper meg selv fort. Det får vi ta hvis det eventuelt kommer.

Han hadde pappaperm delvis sammen med samboeren, men han synes det er vanskelig å si

noe om det har knyttet ham nærmere Even enn om han ikke hadde hatt perm.

– Jeg var alene med ham i tre–fire uker. Det var hyggelig, men det handlet jo mest om rutiner akkurat da. Stå opp, gi mat, sove, gi mat, sove ... Det er jo klart at når mor går og bærer på ham i ni måneder, får de et naturlig bånd.

Da Even rundet halvannet år, følte Jan Otto at det var veldig mye «mamma, mamma». Det var kun mamma som fikk lov til å legge, kun mamma som fikk lov til å mate.

– Det har endret seg, nå får jeg også lov. Nå er det morsommere.

Jan Otto husker at han ikke helt klarte å ta inn at han skulle bli pappa, før Even ble født.

– Da Gry Silje gikk gravid, klarte jeg ikke å tenke så mye på hvordan det skulle bli. Jeg hadde egentlig ikke så mange forventninger utenom glede. Og at jeg ønsket at han skulle være frisk og rask.

– Nå venter jeg bare på at han skal begynne å spille fotball! Nei, han skal selvfølgelig få lov til å gjøre det han selv ønsker. Jeg hadde ingen som pusha meg, jeg bare spilte fotball til jeg var altfor gammel siden jeg syntes det var gøy. Så jeg skal ikke pushe Even, men håper han finner sin egen indre driv, og helst for fotball, sier han med glimt i stemmen.

GURO THOBRO OG FAREN

JOURNALIST GURO DELER FRA SIN OPPVEST:

– Jeg dumpet ned i min pappas favn midt i en samfunnsbølge som gjorde at det føltes riktig for ham å være hjemme med meg i hele tre måneder.

– Jeg husker godt at vi var opptatt av likestilling og likeverd, forteller han.

– Og jeg syntes det virket lurt å oppleve hvordan det var å være hjemme og ha barn.

Pappa tenkte at han måtte

vente til jeg ble 10–11 år før det ville bli ordentlig artig å være pappa. For da kunne vi jo dra på tur sammen!

– Men det var stas og alt-oppslukende fra dag én. Fra det øyeblikket du ble født, var det veldig fint å ta vare på deg. I det øyeblikket man får egne barn, glemmer man alt man tenkte om å få egne barn, sier han.

I Norge er vi heldige, vi har en av de lengste fødselspermi-

sjon-ordningene i verden! Alle- rede i 1993 fikk pappaer rett til fire uker egen fødselspermisjon. Og det er én av faktorene som har bidratt til en likere fordeling av omsorgs- arbeidet mellom mødre og fedre her til lands, enn hva man ser i andre land. Gjennom de siste tre generasjoner har det skjedd store forandringer.

– 60-tallet, da jeg vokste opp, var husmødrenes tidsalder, forteller Kristin Berg

Nordahl, forsker ved Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU).

– Fedrene hadde som oftest en klar rolle, som var å tjene penger for å forsørge familien. De kom ikke engang inn på fødestua. Og det var svært sjelden du så en mann trillende på en barnevogn. De få som var hjemme med barna, ble sett på som litt rare, de levde nok ikke opp til mannsrollen på den tiden.

ET ANNET LIV: Hele livssituasjonen er blitt endret etter at Even kom til verden. Man går opp et nivå i livet når man får barn, mener Jan Otto.

I løpet av de neste tiårene skjedde det gradvis endringer, og mot slutten av 1980-tallet var det blitt mer stuerent at menn også trillet vogn og skiftet bleier.

– Men det tok lang tid før man sluttet å si at mennene «hjalp til hjemme», sier Nordahl.

En merkbar forandring fra forrige generasjons fedre er at det nå er mer en selvfølge at fedre er sammen med barna. Papparollen har nok endret seg enormt siden dagens pappaer selv var barn, mye mer enn

mammarollen har endret seg i den samme perioden. Det er lange tradisjoner vi bærer på.

– Mye har skjedd, og pappaer blir i dag regnet for likestilte med mammaer i mange sammenhenger. Pappaer blir for eksempel kalt inn til helsestasjonen, og de kan delta i egne pappagrupper. Men overlevering av omsorgskunnskap, sånn som mødre har lært av sine mødre, og bestemødre og tanter, sånn har ikke dagens fedre det på samme måte. Så de er litt alene med å

utfordre rollene, og må forme dem på sin egen måte, sier Nordahl.

For å knytte bånd og få et nært og positivt forhold til sine barn må man bruke tid sammen, noe som gjelder for alle foreldre. Men tid alene er ikke nok, viser forskningen.

– Like viktig er det hva man bruker tiden til, og at man som forelder er oppmerksom og lydhør overfor barnet sitt, på hva barnet kommuniserer både verbalt og nonverbalt, at man engasjerer seg i barnets

interesser ut fra barnets utviklingsnivå og behov. Med i oppdragelses-pakken bør det også finnes trygge rammer, og at man legger til rette for både fysisk og emosjonell utvikling.

Fra at pappa bar meg opp og ned trappen hjemme så jeg sovnet, til at vi har gått på lange turer sammen, har han alltid vært der for meg. Farget av min egen fine oppvekst slår jeg et enormt slag for et pappa-ideal som sier: «Involver deg i livet til den lille.»

LIKE MULIGHETER: Kona til Knut er glad Nora har langt hår, så det ikke skal være noen tvil når hun går i blått, som er den egentlige favorittfargen for øyeblikket. Knut feirer inni seg når stereotypene snus på hodet.

HVA SLAGS PAPPA VIL DU VÆRE?

Her settes det fokus på papparollen:

- **Verdens beste pappa.** NRK-serie fra 2016 som undersøker hva som skal til for å bli en god pappa for sine barn. Seks norske fedre og et par eksperter leter etter svar. Du finner den på nett-TV.
- **Mann og Pappa.** En bok av familieterapeut Jesper Juul der 13 fedre forteller om sine erfaringer som far, og om forholdet til egne foreldre, partneren og barna.
- **God pappa.** Bok av Peder Kjøs, for deg som vil være en god og nær pappa, og som vil ha faglige innspill til hvordan du kan håndtere oppgaven.

– Det er veldig lett å velge bort ting man pleide å gjøre før.

Knut Engmann, pappa til Nora.

Første gang Knut Engmann (34) var alene med sin da tre uker gamle datter i halvannen time, var han livredd. Halvannet år senere tok han henne med på telttur alene. Å være ute er han og Noras (2,5) greie.

– Det man kan gjøre inne, kan man også gjøre ute, mener Knut.

– Skifte bleie for eksempel.

Da Nora var liten, følte Knut at han ikke kunne «gjøre noe». Nå er den lille datteren selvfølgelig med på tur, og han gleder seg til hun blir enda eldre, og kan være med på lengre turer. Å være sammen og til stede er viktig for Knut.

– Jeg tror absolutt vi har kommet nærmere hverandre fordi jeg har vært mye hjemme disse første årene av hennes liv, sier Knut.

Kona var tilbake på jobb som hundetrener på høyt nasjonalt nivå få uker etter fødselen, men pumpet i flasken som Knut kunne ha med seg.

– Fra samfunnet er det nå forventet at pappaer skal stille opp. Det er like naturlig at jeg skal ta sykedager som at Martine skal det. Hvorfor er det bare mødre som skal klare «mødring», undrer han.

Knut og kona er bevisste på å utjevne det som typisk er mamma-ting og pappa-ting.

– En typisk mamma-ting jeg gjør, er å flette håret til Nora.

Paret vil gjøre ting på sin måte. Føle på hva som er riktig. På godt og vondt.

– Det handler om å bruke hodet, ikke legge altfor mye til rette. Jeg jobbet i barnehage i åtte år før vi fikk Nora, så jeg har sett litt diverse og fått en idé om hvordan jeg i alle fall ikke vil ha det! Hvis støvsugeren ligger i veien for krabbingen og

hun begynner å hyle, må hun lære seg at hun må gå rundt støvsugeren. Vi er opptatt av å gi henne noen utfordringer, og la henne takle dem.

Han er gjerne streng, men har bare de beste intensjoner.

– Jeg er opptatt av at når man sier at man skal gjøre noe, så får det konsekvenser. Hvis jeg sier at vi går ut av butikken om hun fortsetter å hyle foran godtehylla, tar jeg henne under armen og gjenomfører, uansett om det egentlig passer dårlig.

Papparollen er for Knut hele tiden todelt.

– Lek og alvor, glede og utfordringer, tøft og enkelt. Men det ligger en ubetinget kjærlighet i bunn.

Den, og nærheten som ikke helt kan forklares, kom litt overraskende på ham.

– Og det er veldig lett å velge bort ting man pleide å gjøre før. Nå sitter jeg mye heller med Nora i armene enn å gå på pub, liksom.

Knut hadde satt seg noen mål for hva slags pappa han ville være den første tiden.

– Jeg hadde mål om å være mye ute, gå tidligere fra barnehagen slik at vi kan være sammen. Jeg hadde også mål om fotballkamp i Italia før hun var to år, men det ble ikke noe av, da. Og så har jeg klart å holde henne unna overdosene med rosa. Jeg er opptatt av at det skal være fornuftig. Hun går i barnehagen med ull, ikke tyll.

Nå er favorittfargen til Nora blå. Da føler Knut at han har vunnet litt.

– Og når førstevalget er Batman-pysjen, er det nesten enda bedre, sier han med en dose ironi.

– Akkurat hva hun går med, er ikke det viktigste. Jeg vil bare at hun skal ha de samme mulighetene som en gutt.